

آیت‌الله شب‌زنده‌دار

خشیت الهی رمز فهم عمیق دین در سیره علمی و عملی میرزای نائینی رحمه‌الله علیه بود

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه با تجلیل از جایگاه علمی و اخلاقی مرحوم میرزای نائینی گفت: محقق نائینی در کنار قله‌های علم و نوآوری در دانش اصول، از مرتبه‌ای والاتر یعنی خشیت الهی و تقوای عمیق برخوردار بود؛ خشیتی که سرچشمه فهم درست دین و الگوی ماندگار برای حوزویان است.

رضایت خدا و تحصیل علم اهتمام داشتند، نه جلب جمعیت و شهرت شخصی. این بزرگان الگویی ارزشمند برای حوزه‌های مبارکه هستند. وی با اشاره به ویژگی‌های شخصیتی استادان بزرگ حوزه افزود: یکی از امتیازات بارز این بزرگان، تربیت شاگردان برجسته بود؛ شاگردانی که خود در علم و عمل، الگوی دیگران می‌شدند. توجه به شاگردپروری، رعایت تقوای علمی و اهتمام به رضایت الهی، باید سرلوحه کار همه طلاب و اساتید حوزه باشد؛ چراکه این ارزش‌ها ماندگار و شاخص واقعی بزرگی برای علما هستند.

تجربه‌شاگردی و انتخاب درس استاد شاخصه مکتب‌داری حوزه‌است

آیت‌الله شب‌زنده‌دار در ادامه، به‌اهمیت انتخاب درس استاد و تداوم حضور در محضر بزرگان حوزه پرداخت و گفت: بزرگان همواره تأکید داشتند که طلاب باید با دقت، استعداد و ظرفیت خود را برای بهره‌برداری از دروس استادان بسنجند و صرف حضور کوتاه‌مدت در کلاس کافی نیست. وی افزود: آیت‌الله خویی رحمه‌الله می‌فرمود: آیت‌الله سید محمدتقی خوانساری رحمه‌الله حق بسیاری بر گردن من داشتند. در ابتدا در درس آیت‌الله میرزای نائینی رحمه‌الله شرکت نمی‌کردم؛ اما ایشان بر استعداد بالای من تأکید داشت و پیشنهاد کردند که در این درس حضور پیدا کنم. پس از یک ماه حضور در درس، وقتی ایشان به استعداد برجسته من پی برد، مرا تشویق کرد که در درس میرزا شرکت کنم. میرزا در تدریس شیوه‌ای خاص داشت و مطالب را به‌صورت تدریجی و همراه با تکرار ارائه می‌کرد تا شاگردان با فهم عمیق آن را بیاموزند. ایشان تأکید کرد که حداقل شش ماه در کلاس حضور داشته باشم تا بتوانم به‌طور کامل از درس بهره‌برداری کنم. گاهی ما طلبه‌ها در یادگیری صبور نیستیم؛ در درس باید صبر کنیم تا بتوانیم به فهم عمیق و کامل برسیم

آیت‌الله شب‌زنده‌دار ادامه داد: این تجربه نشان می‌دهد که نباید عجله کرد و حضور کوتاه‌مدت را ملاک فهم یا استفاده از درس استاد قرار داد.

حضرت امام رحمه‌الله نیز در نامه‌ای به فرزندان‌ش حاج احمدآقا توصیه کرده بودند که ابتدا چند درس را

علمی این عالم فقید، ایشان را نمونه‌ای برجسته از توازن میان دانش، خشیت الهی و مسئولیت‌پذیری در مرجعیت معرفی کرد و گفت: پذیرش مرجعیت نزد محقق نائینی رحمه‌الله صرفاً بر اساس وظیفه و تقرب به خداوند بوده و نه به‌دلیل حب ریاست یا شهرت؛ لذا پس از پذیرش مرجعیت، همچنان زندگی ساده و با تقوای خود را حفظ کرد و هیچ‌گاه دچار دل‌بستگی به منافع مادی یا مقام نشد. ایشان بخش قابل توجهی از عوائد خود را برای رفع نیازها و تعلیم شاگردان اختصاص داد و در عین حال، خشیت و مراقبت از مسیر دینی را همواره رعایت می‌کرد.

وی افزود: یکی از ویژگی‌های برجسته ایشان، تجربه و مراقبت در پاسخ به استفتائات و مسائل علمی بود. حتی وقتی در اصول فقه یا پاسخ به سؤالات می‌توانستند، به‌صورت سریع و قاطع حکم دهند با احتیاط و تدقیق عمل می‌کردند و جرأت نمی‌کردند، بدون بررسی دقیق، حکم صادر کنند. این رفتار نشان‌دهنده تعهد به اصول علمی و اخلاقی و همچنین احترام به مقام دینی دیگران بود.

عضو فقهای شورای نگهبان ادامه داد: گریه‌های عمیق ایشان در سجده‌ها و راز و نیازهای شبانه، بیانگر خشیت و تقوای عمیق او بود. این خشیت نه‌تنها در رفتار شخصی، بلکه در تمام اقدامات علمی و تدریس ایشان نمایان بود؛ چه در نوشتن، چه در تدریس، چه در اداره جلسات علمی و چه در پذیرش شاگردان.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه افزود: محقق نائینی رحمه‌الله نمونه‌ای از الگوهای مطمئن و قابل اتکا برای حوزه‌های علمیه است. همه تلاش‌ها، تألیفات و درس‌های ایشان بر اساس وظیفه و تقرب به خداوند بود و نسل امروز، می‌تواند از این رفتار و منش، الگویی کامل برای علم و تقوا در مسیر دین و جامعه بیاموزد.

شاگردپروری و رعایت تقوای علمی شاخصه بزرگ علماست

آیت‌الله شب‌زنده‌دار در ادامه، به اهمیت شاگردپروری و رعایت تقوای علمی در حوزه‌های علمیه پرداخت و گفت: علما همواره تنها به

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله محمدمهدی شب‌زنده‌دار در افتتاحیه کنگره میرزای نائینی، با اشاره به شخصیت علمی و معنوی این عالم فقید، ایشان را نمونه‌ای برجسته از توازن میان علم، تحقیق، اثرگذاری و خشیت الهی معرفی کرد و گفت: پذیرش مرجعیت، نزد محقق نائینی صرفاً بر اساس وظیفه و مسئولیت بود، نه حب ریاست یا شهرت.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه ادامه داد: این کنگره با حضور علمای برجسته و علاقه‌مندان به حوزه، فرصتی برای بررسی شخصیت علمی و معنوی محقق نائینی رحمه‌الله فراهم کرد.

وی با اشاره به خشیت الهی و تقوای علمی علامه نائینی، افزود: محقق نائینی رحمه‌الله نه‌تنها در علم اصول و تحقیق و پیشرفت علمی برجسته بود، بلکه در حوزه فضیلت‌های اخلاقی و تقوا نیز الگویی کم‌نظیر بود. این خشیت و تقوای علمی رابطه مستقیم با ارتقای فهم دینی و تعمیق دین در زندگی انسان‌ها دارد و او در همه مراحل، این آموزه‌ها را در رفتار عملی خود به نمایش گذاشت. آیت‌الله شب‌زنده‌دار، با نقل بخشی از نامه‌ها و نوشته‌های محقق نائینی رحمه‌الله، گفت: در نامه‌ها و مناجات‌های ایشان با اساتید و بزرگان، ایشان به‌صراحت اعلام می‌کند که پذیرش مرجعیت صرفاً بر اساس وظیفه و تکلیف الهی بوده و نه حب ریاست یا شهرت. ایشان می‌گوید: پروردگار می‌داند که من مرجعیت را تنها زمانی پذیرفتم که این وظیفه را بر خود لازم دیدم و این تصمیم، مبتنی بر عشق به مسئولیت و تقوای علمی بود.

وی در ادامه خاطرنشان کرد: محقق نائینی رحمه‌الله در امور مالی و معیشتی خود نیز ساده‌زیست بود و از منابع شخصی برای رفع نیازها و تعلیم شاگردان بهره می‌برد و هرگز در پی منافع شخصی یا قدرت دنیوی نبود. این رفتار ایشان نشان‌دهنده همزمانی علم، مسئولیت و خشیت الهی است که نمونه‌ای بی‌بدیل برای نسل امروز حوزه و جامعه علمی به‌شمار می‌رود.

محقق نائینی نمادی از علم،

خشیت و مسئولیت‌پذیری در مرجعیت

آیت‌الله شب‌زنده‌دار با اشاره به اخلاق و فضائل

مدیر حوزه علمیه خراسان با تأکید بر

اینکه مرحوم میرزای نائینی از برجسته‌ترین چهره‌های فکری و سیاسی سده‌های اخیر شیعه و پیشگام تبیین فقه مقاومت و پیوند دین و سیاست است، گفت: زندگی جهادی این عالم ربانی، تجسم تعادل میان سنت اصیل دینی و نوآوری‌های تحول‌آفرین است و آثار ماندگار او راهنمای حوزه‌های علمیه در استمرار اندیشه حکومت دینی و عدالت اجتماعی بوده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین علی خیاط، مدیر حوزه علمیه خراسان نیز در آیین اختتامیه کنگره بین‌المللی آیت‌الله‌العظمی میرزای نائینی رحمه‌الله با شعار «میرزای نائینی؛ استوانه فقاقت، معنویت و سیاست»، اظهار کرد: مایه مباهات است که اختتامیه این کنگره عظیم علمی و حوزوی در مشهد مقدس و در جوار مضجع نورانی حضرت امام رضا رحمه‌الله برگزار می‌شود و حوزه علمیه خراسان افتخار دارد، میزبان جمعی از علما، اساتید و مهمانان ارجمند از حوزه‌های علمیه قم، مشهد، عراق و سایر کشورها باشد. از همه عزیزان که برای تکریم این شخصیت تاریخ‌ساز و اثرگذار حضور یافتند، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌کنم.

وی با بیان اینکه میرزای نائینی رحمه‌الله از

رئیس دبیرخانه کنگره بین‌المللی علامه میرزای نائینی

تشریح جزئیات فعالیت‌های علمی و پژوهشی دبیرخانه

دکتر مرتضی توکلی، رئیس دبیرخانه کنگره بین‌المللی علامه میرزای نائینی، با ارائه گزارشی از روند شکل‌گیری و فعالیت‌های این دبیرخانه، اظهار کرد: دبیرخانه کنگره از بهمن‌ماه سال ۱۳۹۹ با ابلاغ مدیر محترم حوزه‌های علمیه تأسیس و آغاز به کار کرد. در ابتدا شورای علمی و شورای اجرایی در دبیرخانه شکل گرفت و ذیل شورای علمی، پنج کمیته تخصصی فعالیت خود را شروع کردند که عبارت بودند از کمیته فقه و اصول، مبانی کلامی و قرآن و حدیث و آیات و احکام، سیره و زندگینامه و اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی.

ارسال ۲۰۰ مقاله به دبیرخانه و پذیرش نهایی ۷۰ مقاله
وی در ادامه گفت: در طول حدود چهار سال از تأسیس دبیرخانه و پس از انتشار فراخوان اولیه، بیش از ۲۰۰ مقاله و چکیده به دبیرخانه ارسال شد که از میان آن‌ها ۷۰ مقاله مورد پذیرش قرار گرفت و در نشریات علمی و پژوهشی معتبر به چاپ رسید. مجموعه مقالات نیز در پنج جلد منتشر گردیده و در کنگره رونمایی خواهد شد.

برگزاری بیش از ۳۰ نشست علمی

مناظره و کرسی‌های ترویجی

رئیس دبیرخانه کنگره بین‌المللی مرحوم میرزای نائینی با اشاره به برگزاری نشست‌های علمی گفت: بیش از ۳۰ نشست علمی، مناظره و کرسی‌های ترویجی در مراکز و مؤسسات و نهادهای همکار کنگره برگزار شده است که عمدتاً در شهر قم و بعضاً در مشهد، اصفهان و برخی نشست‌ها نیز در خارج از کشور انجام شد. موضوعات این نشست‌ها پیرامون علوم سیاسی، فقه، اصول و اندیشه‌های اجتماعی مرحوم نائینی مورد بررسی قرار گرفت.

توکلی افزود: دو پیش‌نشست علمی نیز برای این کنگره پیش‌بینی و برگزار شد؛ نخستین پیش‌نشست در زادگاه مرحوم علامه نائینی، شهر نائین در سال ۱۴۰۱ با سخنرانی آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور برگزار شد. پیش‌نشست دوم نیز به‌تازگی در اصفهان و با پیام بسیار مهم آیت‌الله‌العظمی مظاهری از سوی حوزه علمیه اصفهان برگزار شد که از نشست‌های شاخص این کنگره بود.

شعار محوری کنگره؛ «میرزای نائینی؛

استوانه فقاقت، معنویت و سیاست»

وی «میرزای نائینی؛ استوانه فقاقت، معنویت و سیاست» را شعار محوری این کنگره عنوان کرد و افزود: همچنین برگزاری این کنگره در آستانه سالروز ارتحال علامه میرزای نائینی که در ۲۶ آذرماه می‌باشد بر اهمیت و بار معنوی آن افزوده است.

انتشار ۴۷ جلد مجموعه آثار کنگره

رئیس دبیرخانه کنگره بین‌المللی مرحوم میرزای نائینی در ادامه به معرفی آثار منتشرشده پرداخت و گفت: در مجموع ۴۱ جلد موسوعه از آثار این فقیه نامدار منتشر شده است که شامل ۴۰ جلد آثار و تقریرات علمی ایشان و یک جلد ویژه زندگینامه با عنوان «استوانه فقاقت» است. همچنین ۶ جلد مجموعه مقالات و چکیده‌ها و ۱ جلد کتاب با عنوان «مجتهد زمانه» که تلخیصی از زندگینامه مرحوم نائینی است، تهیه و در اختیار قرار خواهد گرفت.

مقاومت و پیوند دین و سیاست است

مدیر حوزه علمیه خراسان، نقش میرزای نائینی رحمه‌الله را در بنیان‌گذاری اندیشه سیاسی نوین شیعه برجسته دانست و گفت: علامه نائینی از پیشگامان فقه مقاومت در برابر استعمار بود و دفاع از پیوند دین و سیاست را نه در چارچوب جدل‌های فلسفی، بلکه در عرصه عمل اجتماعی تبیین کرد. دوستی و هم‌فکری او با سید جمال‌الدین اسدآبادی و همکاری‌اش با میرزای شیرازی در جنبش تحریم تنباکو، ریشه اندیشه سیاسی او شد و در جریان مشروطه، به‌عنوان مشاور فکری آخوند خراسانی، نقش راهبردی ایفا کرد. کتاب ارزشمند «تبئیه‌الامه و تنزیه‌المله» موضوع حکومت دینی و عدالت اجتماعی را با بیانی روشن در حمایت از مشروطه اسلامی عرضه کرد و از همین رو، یکی از استوارترین متون فکری در تبیین مبانی حکومت ولایی به زبان فارسی شناخته می‌شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیاط در ادامه افزود: زمان‌شناسی محقق نائینی

و درک او از تحولات فکری و فرهنگی دوران خود، ممتاز و درس‌آموز است. در روزگاری که جهان اسلام درگیر چالش‌ها و انحرافات گوناگون بود، او پرچم‌دار تعامل میان فقاقت و حکمت عملی شد و با طرح مباحث نو در مشروعیت قدرت دینی، بن‌مایه‌های نظری تمدن اسلامی معاصر را پایه‌گذاری کرد. برگزاری همایش‌هایی از این دست، نه یک عمل تشریفاتی، بلکه یک ضرورت معرفی و تاریخی برای بازشناسی میراث علمی عالمان مؤسس والهام‌بخش است.

پیوند قم، نجف و مشهد؛ میراث ماندگار کنگره نائینی است

مدیر حوزه علمیه خراسان، ارزش دیگر این کنگره را در ایجاد همگرایی میان مراکز اصلی علم و اندیشه شیعی دانست و تصریح کرد: یکی از جلوه‌های معنوی این مراسم، پیوند دوباره میان سه حوزه بزرگ قم، نجف و مشهد است. این ارتباط علمی، فکری و انسانی، سرمایه‌ای ارزشمند برای امت اسلامی به‌شمار می‌آید که استمرار اندیشه فقاقتی و سیاسی میرزای

میرزای نائینی پیشگام تبیین فقه مقاومت و بنیان‌گذار اندیشه سیاسی نوین شیعه است

نائینی رحمه‌الله را در سطح حوزه‌های علمیه منطقه و جهان تشیع زنده نگاه می‌دارد و مسیر آینده را برای همکاری‌های علمی و تمدنی میان عالمان و مراکز پژوهشی هموار می‌سازد.

وی با اشاره به نتایج علمی این کنگره خاطرنشان کرد: به‌برکت تلاش‌های محققان در چارچوب این کنگره، بیش از چهل و یک جلد از مجموعه آثار مکتوب آن عالم ربانی گردآوری و منتشر شده است؛ آثاری که در سال‌های اخیر کمتر مورد توجه قرار داشت و اکنون می‌تواند چراغ راه پژوهشگران فقه سیاسی و اجتماعی در حوزه‌های علمیه باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیاط در پایان ضمن تقدیر از همه استادان، پژوهشگران و نهادهایی که در برگزاری این آیین علمی نقش‌آفرینی کرده‌اند، اظهار امیدواری کرد: «راه میرزای نائینی» به‌عنوان میراث‌دار سنت عقلائی، مجاهدانه و مردمی حوزه‌های علمیه، الهم‌بخش نسل جدید عالمان دین در مسیر احیای تمدن نوین اسلامی باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیاط

برجسته‌ترین چهره‌های فکری و سیاسی سده‌های اخیر شیعه به‌شمار می‌آید، خاطرنشان کرد: زندگی پرفراز و نشیب جهادی این عالم بزرگ، تجسم تعادل میان سنت اصیل دینی و نوآوری‌های تحول‌آفرین اوست. ایشان استوانه‌ای رفیع در مکتب فقاقت نجف و از شاگردان برجسته شیخ انصاری رحمه‌الله بود که با آثار